

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЂУЈУ ПО ПОГОДБИ

Рат Русије и Турске

Петроград, 21. октобра. У Царевом манифесту, изданом поводом рата са Турском, Цар вели: „Њемачка и Аустрија су у своју неплодну борбу против Русије увукле и Турску, те се и она, од њих заслијепа, бори са нама. Одмах последице подмуклог напада турске флоте и понашања њемачких официра, руски амбасадор у Цариграду добио је налог да напусти Турску заједно са особљем амбасаде и руских консулата. У потпуном миру и са повјерењем у Бога, Русија ће примити и овај нови напад старог гонитеља хришћанске вјере свију словенских народа. Није првина руској војсци, да и сада још једном тријумфује над турском царвином и да казни дрског непријатеља наше отаџбине“.

Манифест се завршује, изражавајући непоколебљиву вјеру, да ће необазрива интервенција Турске само убрзати њен фатални крај и отворити пута Русији за ријешене историјског проблема о обалама Црног Мора, — проблема, који јој је завјештан од њених предака.

Петроград, 21. октобра. Персиско посланство у Петрограду је изјавило, да не постоји никакав турско-персиски савез. Сви гласови о томе у руској и страни штампи неосновани су и генденциозни.

Цариград, 21. окт. Амбасадори Француске и Енглеске са особљем амбасаде отпутовали су синоћ у 9 сати нарочитим возом у Дедеагач, гдје ће се укратити на један поштански брод. Потпуно је мир владао за вријеме њихове одласка.

Петроград, 21. окт. Фаредин-паша на челу особља турске амбасаде отпутовао је из Петрограда преко Финске.

Париз, 21. окт. Амбасадори сила из Тројног Споразума отпутовали су из Цариграда. Телеграфска веза са Цариградом прекинута је јер су Турци пресекали све каблове. Зна се, међутим, да је енглеска влада енергично протествовала код Порте и изјавила, да предузима све потребне мјере за заштиту енглеских интереса.

Опште је увјерење да војна акција Турске неће ни најмање утицати на војне операције сила Тројног Споразума. Војна сила противу Њемачке и Аустрије неисцрпна је. Војска, која буде концентрисана на Кавказу против Турске, биће из унутрашњости; неће, дакле, ослабити руски фронт против Њемачке.

Париз, 21. окт. „Фигаро“ вели: И ако постоји прекид дипломатских односа са Турском, још нема објаве рата, али оваква ситуација не може дуго трајати. Исти лист, испитујући последице уласка Турске у конфликт, вели: Ми можемо бити мирни. У погледу савезника Русија је већ одавно предузела нужне мјере да отклони сваку опасност. Не слабећи се ни у садашњости ни у будућности, велика армија, која одбија Нијемце, смрвиће их и наступиће ка Бечу и Берлину. У осталом, Турска ће наићи у Јерменској на препоне, које није предвидјела, а у Египту ће наићи некога са ким ће имати да се разговара. Питање о неутралитету и држању Грчке ван сваке је сумње. Бугарска се још није ријешила, али изгледа невјероватно, да ће она про-

пустити прилику, којој се није надала да оствари свој сан о проширењу. Румунија и Италија знају своје интересе и неће ништа предузети што би било противно народним осјећањима. Ми можемо — продужује „Фигаро“ — пустити да се врше догађаји, чије развиће допушта да се назру срећне последице за племените ствари, које бранимо, а те су: право и цивилизација.

Петроград, 22. окт. Рат између Русије и Турске је отпочео. Руска војска пријешла је турску границу на Кавказу и заузела је нека важнија мјеста на турском земљишту.

Петроград, 22. октобра. Енглеске и француске ратне лађе потопиле су код Чесме близу Смирне једну турску топовчаку.

Петроград, 22. октобра. Енглеско-француска ескадра отпочела је бомбардовати Дарданеле.

Лондон, 22. октобра. Енглеске крстарице бомбардовале су турско пристаниште Акаба у Црвеном Мору и искрцале су војску.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потанов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 21. окт. у 1:40 у јутро. На источно-пруском фронту наша је војска одбила њемачке нападаје на Владиславов, избацила непријатеља из источног дијела Роминтенске шуме и продрла напријед, сјеверно од језера Рајградског.

Ону страну Висле наша војска стално и без препрека напредује. Једино у рејону Опатове Аустријанци су покушали да даду јаки отпор, али су били одбијени. Пруско ријеке Опатове зајачене су утврђене позиције аустријске. — У Галицији, на лијевој обали Сана, наша је војска упала у село Ниско и ту приметно крваву борбу.

На осталом фронту нема значајнијих промјена.

Петроград, 21. окт. у 5:40 у вече. На источно-пруском фронту Нијемци су посвуда пријешли у дефанзиву; наша се војска на неколико тачака помакла напријед и на једном мјесту запленила 2 топа, пројектор и заробила више војника.

С ону страну Висле положај је овакав: на сјеверу наша је војска напредовала без крупних бојева, заузевши Шадек, Ласк, Роспржу, Радошчице и Кјељци; непријатељ одступа на линији Влошчово—Андрејев. Југо-источно од Кјељца Аустријанци су покушали да даду упоран отпор, али су на већем дијелу фронта одбачени, изгубили 3 топа, 5 митраљеза и 1500 заробљених; они се још задржавају једино на доњем току ријеке Опатове.

На доњем току ријеке Сан наша војска нејестано прелази на лијеву обалу ријеке, при чему је заузела села и дио утврђених позиција на сјеверу од Розвадова, отевши непријатељу 2 топа и неколико митраљеза. У рејону Ниско продужавају се упорни бојеви у којима је заробљено до 250 непријатељских војника.

На осталом фронту нема знатнијих промјена.

Овдашње Француско Посланство примило је ово званично саопштење:

Бордо, 15. октобра. Наша се акција развијала исто као и пређаш-

њих дана, она се одликује видљивим напредовањем с наше стране на више тачака цијеле наше борбене линије: у околини Дипре-а и јужно од Араса, а дјелимично између Ене и Аргоне. Ми смо на јурини заузели неколико непријатељских шанчева, и ниједна непријатељска навала није успјела. Имали смо исто тако успјеха у шуми Дапремон у пркос свима теренским потешкоћама. Читав низ операција које смо изводили дуж фронта Мезе и Вогеа допустио нам је да потиснемо непријатеља. Заробили смо на више мјеста приличан број војника.

Ових потоњих дана губитци њемачки били су велики како на сјеверу у војсци виртенбершког војводе тако и у оној наследног принца баварског. На фронту једне енглеске бригаде било је 1600 љешина непријатељских. Ноћу, између 26. и 27. октобра како су Нијемци покушали жестоку офанзиву противу француских трупа, које се налажаху на десној обали Ена, ова је офанзива сузбијена и Нијемци су оставили на бојишту око 2000 мртвих и рањених, док су наши губитци у све били око сто људи мртвих и рањених. Тако и на разним тачкама, гдје је непријатељ нападао, имао је озбиљних губитака. Савезничке трупе заробиле су много војника на сјеверу као и топова и митраљеза.

Овдашње Енглеско Посланство саопштава:

Лондон, 19. октобра. С погледом на то што је њемачка војска у Белгији и Француској узела све особе које су обавезне служити војску као ратне заробљенике, то је наша Влада заповједила да се сви непријатељски резервисти, који су се год затекли на неутралним лађама, имају сматрати као ратни заробљеници.

„Словенска опасност“

Овим је страшилом готово сва италијанска штампа правдала савез Италије са Аустријом; па се још и данас истиче то страшило... и једва један пут читамо одговор, који су заслужили ти италијански „патриоти“, који опомињу Италију „словенском опасношћу“.

„То је страшило кретена и потоњи фишек издајника“ — овим ријечима отпочиње римска „L' Idea Nazionale“ свој чланак под горњим насловом. — Што говоре те будале и ти најамници германске дипломатије о јадранском Словенству? Да Италија мора уздржавати у животу Аустрију и помагати је, јер она удаљује славизам с јадранског мора... На далматинским обалама живе пет стотина хиљада Словена. Како их је Аустрија удаљила? Сплет, Шибеник, Дубровник, Котор били су некад италијански градови, а сада су у рукама хрватским. Је ли тако Аустрија удаљила Словене са Јадранског Мора? Аустријска влада нарочито је организирано словенску инвазију Трста. Је ли тим удаљила Словене са Јадранског Мора? Арцидука Франц Фердинанд био је прихватио мисао хрватску о тријализму и о анексији к овоме Трсту и Истрији. Зар су се тако хтели удаљити Словени с Јадранског Мора? Бивши угарски

министар-предсједник Андраши, на зад неколико дана, изјављује да овај рат ослобађа Аустрију од обавезе, да поштује интегритет Србије. Дакле би Аустрија хтјела да умножи свој број словенских поданика. Увјерена да је неизбјежно сједињене Југословена у једном политичком организму, хтјела би да то буде у њеним границама под Хабзбуршком династијом.

Када би трећа држава Хабзбурговаца била образована југословенска, ко би тада бранио италијанство Трста и Истрије?... Али немојмо се толико гријати. Аустрија неће ништа учинити, јер она добива батине достојне њеним традицијама. Кроз коју седмицу, по други пут, српска коњица загазиће у Сиње Јадранско Море, да отвори себи велики свјетски пут — море, и коначно ће га добити. Словенство на Јадранском Мору факт је историјски и етнички. То можемо жалити, али морамо њезнати. Да етнички факт постане политичким, само је питање времена.

Али ако послушамо оне који нас опомињу „словенском опасношћу“ — евнуке италијанске неутралности, политичаре Банке Комерцијалне Италијанске, Словени ће не само бити на Јадранском Мору, него ће постати господари Јадранског Мора. Ако ми узспавамо још мало, Словенство, које побеђује у Галицији и у Босни, заузеће сву Далмацију, сву Истрију са Трстом. Тада би проповједници мира, од страха „словенског опасности“, допринијели стварању те опасности против Италије. Треба дакле заратити против Аустрије и заузети Трст прије него ли су га Словени заузели.

У другоме чланку исти лист каже које су странке за рат, а које противу рата, које ли се нијесу још одлучиле, да ли за или против рата. За рат су крајњи демократи и националисти, а против рата клерикалци и социјалисти. Између ових висе у неизвјесности не мало представника тако зване велике либералне италијанске странке, који одавно владају Италијом. „О њима се не може рећи, да хоће или да могу хтјети ма било што, осим једне ствари: избјећи одговорност“. Одговорност — срамна мора, која љутиска њихове снове парламентарне, овога пута јојављује се испод руке са Померанским Гренадијером... Тада испред ове страховите појаве либерални италијански парламентарца за којега не би нико, а најмање он сам, могао знати и приближно шта хоће, стрављен бјежи, да се удаљи бар за осам дана од тога чудовишта, од одговорности од одлуке. Не да он хоће рат или да га неће, он хоће само да избјегне одговорност. А не сјећа се, сиромаш, да народ, на који осуђује себе и државу, обара на њега одговорност много вишу, за коју ће неминовно морати рачун положити народу италијанскоме, који се не мисли себе одрицати, нити оставку давати...

И Арбанија је исмијава

Париски „Тан“ пише:

Есад-паша, који је постигао свој циљ и постао господар и диктатор Арбаније, показао се и као хумориста вишег реда. Кад је у Драчу

дипломатски кор дошао да га поздрави, на комплименте аустриског представника, он је одговорио изјавама саучешћа: Прошао сам кроз главни стан у Нишу и видио сам 20.000 аустриских заробљеника!!

Аустриски дипломата, ма да припада држави, која важи као земља, која је увијек у задоцњењу за једну идеју или за једну армију, морао је разумјети да у Арбанији има нечега измијењеног. Престиж Монархије срушио се чак и у књажевини, коју је Балпац наметнуо Европи, и Есад-паша, који је у Бечу био примљен од Франца Јосифа и графа Берхтолда као вјеран пријатељ, не штеди више данас аустриску царевину ни својом иронијом па ни пријетњама.

Арбанашки поглавар који је ишао у дворца од Вида да потражи књаза, којег је Аустрија изабрала да управља судбином једне књажевине, коју је већ сматрала за васалну, спава данас у драчком дворцу у постели књаза којег је акламирао и служио. Да се намјести у соби суверена којем је био први министар, Есад-паша се није устезао да покида печате стављене на врата одјељења, која је књаз Вид напустио. Али, у исто вријеме, он је измијенио целокупну оријентацију арбанске политике. Он признаје духовну власт Калифе у Цариграду, а остављајући Италију, прошао је кроз Грчку и Србију прије но што је ушао у Драч триумфално на челу 10.000 Арнаута под оружјем.

Арбанија изгледа потпуно изгубљена за Аустрију. Есад-паша подсмјева се њеном представнику у Драчу. То су прве последице њених пораза.

Југословенско питање

Енглески публициста Скотус Вигатор послао је лондонском „Тјамсу“ писмо, у којем захваљује на његовом држању у корист српског народа. Овдје се сада ради — пише он — о питању јужно-словенском у свем његовом обиму. Јер оно је једно од главних, виталних, па и најпримамљивијих питања, која су нас довела до европског рата.

Јер већ је близу дан, који нас позива да у заједничком споразуму са својим пријатељима и са савезницима Русије радимо на дефинитивном и трајном ријешењу. Ту се ради о читавој будућности српско-хрватско-словенске расе.

Покрет је за јединством ових грана јужно-словенског народа веома брзо ојачао за последних пет година. Нема више силе на свијету, која би му зауставила даље напредовање.

Потчињени под брутални јарам мађарских власти, економски исцрпљивани у корист Будимпеште, водећи политику Беча потпуно парализовану, што се њих тиче, сви Јужни Словени почињу осјећати дубоко незадовољство аустро-угарском владавином у свему њезину обиму. И противно томе, побједу Балканскога Савеза од 1912. год. испунише их радошћу и срећом.

Данас очекују Босна, Херцеговина, Далмација, Хрватска—Славонија, Истра, Крањска ослобођење од својих слободних сестара, од Србије и од Црне Горе.

Док тај час не куцне, девиза неће бити освојење споља него слободно и хотимично јединство изнутра, јединство, које ће очувати све садашње политичке и културне институције као заједничко добро народно.

На Балканском Западу политички догађаји слиједе последњих година веома брзо један другом; али прогрес идеја је још много бржи. Старе су религијске мржње, вјеш-

тачки распириване од власти, сломљене; провинцијске су разлике укинуте.

Ново је покољење јужнословенско прогресивно у најбољем смислу те рјечи. Ја могу заиста посвједочити да је слободни мислилац, био он католик, православни или мухамеданац, да је већина младих људи на Словенском Југу прожега истим патриотским идеалом. Ради се о томе, да се утврди слобода и уједињење Југо-Славије, о којој је снιο велики патриота Штросмајер, и за коју је толико српских војника дало свој живот на пољима кумановском и шабачком.

Они, који и мало познају урођену культуру српско-хрватске расе, њезину снажну народну појезију, њезин природни умјетнички смисао, њезине жеље за авантурама на копну и на мору, њезин дух асимиловања у колонијалним сферама, сви ће допустити, да ће помоћ, учињена јужно-словенској ствари, бити услуга, учињена ствари цивилизације и демократскога прогреса на југо-истоку европском.

Американац о Нијемцима

Г. Хоуард Колланд, којег је америчко посланство у Лондону опуномоћило да са француско-њемачког ратишта евакуише америчке поданике, пролазио је много пута кроз крајеве у којима су остали многобројни трагови свих ужаса који су починили Нијемци. Његов званични извјештај, о којему се не смје рећи да је пристрастан, несумњива је потврда свим тврђењима њемачких противника о варварствима која Тевтони чине у овом рату.

„Ја сам — пише Хоуард Колланд — све извјештаје о њемачким злочиним дјелима стављао у истерична претјеривања, али сада сам се уверио, да је све што се писало о њемачким варварствима не само истима, него да је чак и блиједа слика оних грозота што се доиста изводе од њемачких војника.“

Питао сам једног војника, за другим, и тражио да ми саопште само оно што су видјели својим очима, а не оно што су на од ког чули. И ја сада изјављујем, да су изјаве које сам од њих чуо, Драховића потврда свих тврђења о нечисти савјестима над женама, дјевојкама, старцима и дјецом. Сви ти злочини — од којих су многи били у предсмртним мукама — нијесу могли лагати. А није чак ни могуће измислити ону масу ужасних детаља, живих и јасних, као што је и сам живот.

Сви ти рањени војници судјеловали су у биткама на Масу, Марини и Ену. Пролазили су кроз стотине села и градова, које су Нијемци претворили у странне развалине, и по њима налазили хиљаде љешева женских и дјечјих. У први су мах мислили да су све ране на њиховим тијелима од залуталих зрна. Али, када су их изближе загледали, показало се да су све од реда од њемачких бајонета и сабља.

Послије пада Лијежа њемачки војници, изгладнели, уморни и избезумљени, бацили су се на Белгију у бесницу које је могло доћи само од глади и жудње за алкохолом.

Нијемци су прије 25 година имали дозину: „Бој се Бога и поступај праведно!“ Али сада, под хладном, скоро математичком безбожношћу данашњега пруског милитаризма, они су ту изреку заменили попом: „Бој се цара а поступај како сам хоћеш!“

Дневник

Племенито милосрђе. Њено Кр. Височанство Књагиња Милица не пропушта ни једну прилику, а да се не сјети наших рањеника и њихових сиротних породица. Она им у болнице често шаље разне понуде и прилоге у одијелу и новцу. И онамад је племенита наша Нашљединца богато обдарила свакојега од рањеника, који се налазе на Цетину. Наши су рањеници дубоко захвални узвишеној Књагињи на њеноме милосрђу.

Чија је Арбанија?!. У медованском пристаништу усидрила се једна талијанска крстарица, која је тамо почела вршити војно-полицјску службу. Чим се који пароброд или

једрилица примакне луци, одмах се са крстарице наређује да стане, и на њега дођу војници са официром, који изврше пријеглед, па тек тада допуштају пристајање. На трговачком пароброду, који је јуче у Медову допловио са Леванта, бијаше неколико муслимана из Валоне, који су хтјели ту да се искрцају и свакако да продуже пут за Скадар. Али их Талијани формално ухапсише на истом пароброду, ставивши им за стражу четири оружана војника с једним подофициром и одведоше их даље на истом пароброду, који отплови за Бари.

† Поручник Никола Ј. Вукчевић, командир VIII. четелењанског баталиона јуначки погинуо у крвавој дводневној борби на Глашину код Сарајева 27. септембра т. г. у 27. години живота.

За вријеме прошлог турског рата учествовао је у многим јуришима на: Тарабошу, Брдини, Крајини, Луарзи, Бојани, Сука-Дајч, које као командир чете, а које као заст. команданта баталиона, исти чући се увијек својом храброшћу.

Сада, када је искренуо рат са Аустријом, одмах је молио да иде из Ђаковице, гдје је обучавао регруте, у свој баталион, што му је и дозвољено. Он је и овог пута дао доказа о својој храбрости, која може да послужи као примјер.

27. септембра, при једној већој борби, непријатељско тупе ударило га је у десно слијено око. Он је славно погинуо, али је својом смрћу задао велики и тешки удес својој породици, коју сачињавају шест сестара му, отац и брат од 16 година, који је као добровољац — гимназист у прошлом рату са Турском код Скадра изгубно једно око.

Слава храбром поручнику Никољу Вукчевићу, и вјечити помен међу нама! Ф.

ТЕЛЕГРАМИ

Беч, 19. окт. У четвртак 16. окт. сарајевски је суд изрекао пресуду оптуженима за убиство Франца Фердинанда и војвокиње Софије Хохонбергове. Од оптужених су петорица осуђени на вјешала, и то: Данило Илић, Вељко Чубриловић, Мило Керовић, Мишко Јовановић и Јаков Миловић као посредници у убиству. На двадесет година робије осуђени су: Гаврило Принцип, Неђељко Чабриновић и Трифун Шибке. Ови непосредни кривци осуђени су релативно на ову олаву казни. Стога, што они нијесу достигли двадесет година живота и што према казеном закону на њих није могла бити примјењена смртна казна. Од осталих оптуженика на вјечиту је робију осуђен Митар Керовић, на шеснаест година робије Васо Чубриловић, на тринаест година робије Џвјетко Поповић, на десет година робије Лазар Ђукић и Иво Крањчевић. На три године тамнице Бранко Загорац и Марко Перин. На шест година робије Цвијан Стјепановић. Казна осуђених поопштена је постом и сваки од осуђених без разлике мораће дан 15. јуна као дан смрти наслединичког пара провести у мрачној одјељитој ћелији и лежаће на голим даскама. Остале је оптужене по имену Јову Керовића, Благоја Керовића, Никољу Воркапића, Драгана Калембера, Мишу Мићића, Обрена Милошевића, Ивана Момчиловића, Фрању Садила и Анђелка Садила суд ослободио на основу § 271. тачке треће казненог законика.

Беч, 19. окт. Кореспонденц-Биро има телеграм из Трапезунта, да су отпочела непријатељства на руско-турској граници између Руса и Турака.

Ниш, 21. окт. У последње вријеме су Арнаути у кратким размацима извршили три упада у нашу територију. Упаци су из области Доњег Дебра у тетовски округ. При свима тим упацима долазило је до пушкарања између упадача и наших жандарма. При овој нашој одбрани Арнаутима је ипак полазило за руком да отјерају велики број оваца и волова. Предно

гдје качаци врше ове упаде брдовит је и згодан за качаке, те су увијек успијевали да утеку остављајући свагда по неколико мртвих. Прелазили су у јачини од стотину људи. Команда наших трупа саопштила је пограничним племенима, да ће у будуће гонити качаке докле док их не ухвати, или не уништи па макар се том приликом морало пријећи преко границе. Шефови племена изјавили су да ће и сами припомоћи уништењу качака, јер су им досадили па и њих краду кад им пропадне упад у Србију. У тим крајевима сада нема никакве власти.

Ваљево, 21. окт. 20. окт. ни на једном фронту није се десило ништа значајније осим што су на фронту Лозница — Рача — Шабач наше трупе из тактичких разлога промијениле своје досадашње положаје. *Ова промјена извршена је у потпуном реду и по најријед утврђеном плану. Овом приликом наше трупе евакуисале су Шабач. Даља обавјештења не могу се јављати због операција које предстоје.*

Париз, 21. окт. Амбасадор Сједињених Америчких Држава штиће француске поданике у Турској. Из Смирне јављају под јучерашњим, да су власти узапиле све пароброде под страним заставама.

Валона, 21. окт. Агенција Стефани сазнаје, да је избио велики пожар у базару у Валони и да су се искрцали на суво 130 мриара са пароброда „Дандоло“. Штета је од пожара знатна.

Лондон, 21. окт. Књаз Морис од Батемберга, рођак енглеског Краља и брат шпанске Краљице, погинуо је у Француској.

Париз, 21. окт. (службено). Саопштење од 20. окт. у 11 часова у вече: Нијемци су данас вршили нападе између Сјевернога Мора и Оазе. Ти су напади били мање снажни од јучерашњих. У Белгији смо напредовали на југу од Димида. Очували смо и све остале своје положаје. У предјелу Ена жестока њемачка офанзива потпуно је пропала.

Хавр, 21. окт. Службено јављају, да непријатељ не показује никакву активност на фронту Изера, чија је лијева обала готово потпуно евакуисана. Поплава све јаче расте. Заробљеници причају, да влада потпуна мјешавина свију јединица у борбама на Изери и да се њемачки војник жали што се бори на подводном и пустом терену и да артиљерија, а нарочито она са флоте, наноси великих губитака Нијемцима. Знатне њемачке трупе управљене су Ипру. Једна прокламација, датирана под 16. ов. мј., сматра заузете Ипра као врло важну ствар,

и главни напори непријатељски управљени су сада ка Ипру и Лису. Јуче и данас савезници су сломили напоре нападача. Један непријатељски коњички одред појавио се на сјеверу од Туркмена.

Париз, 21. окт. „Дејли Мел“ овако оцртава ситуацију на бојишту: „На крају трећег мјесеца рата енглески и француски генералштаб увјерени су, да је криза скоро савладана. Огорчени напади Нијемаца сматрају се сада као последњи напори. Ови су напади пропали и у будуће ће пропадати. Ми непријатеља стално потискујемо из његових опкопа. Њемачки ефективи су данас умањени за милион војника.“

Петроград, 21. окт. Јављају из Царскога Села, да је Цар отпутовао на фронт војске. Царица Александра Феодоровна, Царевић и Велике Књагиње отпратили су га на станицу. Воз се кренуо из Царева Села у 1.30 минута по подне. Цар је отпутовао са министром војним и са лицима из царске свите.